

ORGANISATIE OUDE MUZIEK

Postbus 19267 • NL 3501 DG Utrecht • t +31 (0)30 232 9000

info@oudemuziek.nl • www.oudemuziek.nl

ORGA-
NISATIE
OUDE
MUZIEK

ORGANISATIE OUDE MUZIEK

2017 - 2020

Activiteitenplan - samenvatting

Stichting Organisatie Oude Muziek

RSIN: 007093445

KVK: 41180290

1. Missie, visie en profiel

1.1. Missie

De missie van de Organisatie Oude Muziek (OOM) is statutair omschreven als 'het ontwikkelen, presenteren, uitdragen en promoten van oude muziek, in de breedst mogelijke zin'. Dat doet de OOM door het opzetten van het jaarlijkse Festival Oude Muziek in Utrecht aan het einde van de zomer en het Seizoen Oude Muziek het hele jaar rond in Nederland en daarbuiten.

1.2. Ambitie

De OOM heeft de ambitie om de instelling voor oude muziek in Nederland te zijn, met een lokale, landelijke en internationale actieradius en uitstraling. Wat het Rijksmuseum is voor oude kunst, is de OOM voor vroege muziek: passie voor erfgoed gaat hand in hand met aansprekende presentatie en communicatie, het inhoudelijke aanbod is van het hoogste internationale niveau en de band met de bezoeker staat centraal.

1.3. Werkterrein

Oude muziek definiëren we cumulatief, in termen van repertoire – van de vroegste bronnen tot gisteren, met de middeleeuwen, renaissance en barok als kernperiodes – én in termen van aanpak en uitvoeringspraktijk – historisch geïnformeerd, met nauwgezette aandacht voor beschikbare informatie en lopend praktisch en theoretisch onderzoek binnen de musicologie, organologie, geschiedenis, letterkunde, architectuur, kunstwetenschap, filosofie en sociologie.

1.4. Uitgangspunten

Podiumkunst van nu

Oude muziek onderscheidt zich op een cruciaal punt van wat de museumwereld 'oude kunst' noemt: het is podiumkunst, met musici van nu die communiceren met publiek van nu. Historisch onderzoek is het vertrekpunt, zeker, maar we kunnen enkel gissen hoe de muziek klonk. De authenticiteitsclaim die nog steeds rond de oude muziek hangt, is hiermee definitief van de baan. Elke dialoog met (im)materieel erfgoed vertelt immers in de eerste plaats iets over onze uitgangspunten anno nu. Dat is niet een probleem, maar net de voorwaarde voor artistieke creativiteit.

Ruimte voor reflectie

Van oudsher put de oudemuziekbeweging kracht uit het stellen van vragen. We zien het als een belangrijke verantwoordelijkheid om dit wat ingeslapen kritische potentieel van onze sector nieuw leven in te blazen. We willen de bedrieglijk directe verhouding met onze eigen muziekcultuur destabiliseren door te contextualiseren, mythes te ontkrachten en complexiteit bloot te leggen. Zo dragen we bij aan de broodnodige discouursvorming binnen de klassieke-muzieksector.

Een pleidooi voor muzikale diversiteit: repertoire

Binnen de klassieke sector regeert de 80/20-regel: het gros van de klinkende muziek put uit een erg beperkt corpus. Maar er is zoveel meer. Daarom promoot de OOM 1000 jaar structureel onderbelichte muziek. De opvatting dat alle oude muziek van waarde ondertussen ontdekt is, weerspreken we met klem. Zelfs van bijvoorbeeld Corelli, de Europese referentiecomponist aan het begin van de 18de eeuw, horen we maar een fractie van het oeuvre. Alsof we van Rembrandt alleen De Nachtwacht zouden kennen.

Een pleidooi voor muzikale diversiteit: uitvoeringspraktijk

De internationale oudemuziekscène is springlevend, maar vaak klinkt de internationale standaardbarok. De indruk ontstaat dat er zoiets bestaat als 'de' historische uitvoeringspraktijk, statisch en zelfgenoegzaam. Het scala aan mogelijkheden is echter zoveel rijker. De OOM privilegeert daarom alternatieve inzichten, steunt musici met een nieuw geluid en deelt die rijkdom met zijn partners. Op vlak van uitvoeringspraktijk ligt het avontuur van de oude muziek immers voor ons, niet achter ons.

Research & Development als weg

Onderzoek toegankelijk maken en creatieve omgang daarmee stimuleren, vindt de OOM een cruciale taak binnen een sector die (te)veel hecht aan navolging van de pioniers. R&D zorgt voor tegenspraak en vooruitgang. Het Festival Oude Muziek is daarom niet enkel een plek voor excellente uitvoeringen, maar ook voor innovatie. Nieuwe ideeën dragen we uit met symposia, wetenschappelijke en populairwetenschappelijke publicaties, laboratoriumconcerten waar het publiek artistiek onderzoek kan volgen, etc.

2. Activiteiten

2.1. Festival Oude Muziek

Met meer dan tweehonderd concerten, lezingen, masterclasses en andere activiteiten is het Utrechtse Festival Oude Muziek het grootste in zijn soort ter wereld. De formule van een monothematisch festival blijkt erg geschikt om onze meervoudige taak van presenteren, produceren en innoveren vorm te geven.

De voorbije jaren is het format van het Festival geëvolueerd. Op vlak van talentontwikkeling is de komst van het Internationaal Van Wassenaer Concours een aanwinst. De fringe is geëvolueerd van een louter presentatieonderdeel naar een plek van coaching van jonge jonge musici. We zoeken opnieuw de weg naar de amateurwereld. Er is plaats voor projecten zoals VJ op de Dom, of de museumconcerten in het Centraal Museum in 2013. We werken samen met partners als het Kunsthistorisches Museum Wien in 2014 of Boughton House in 2015 zodat beeldhouw-schilder- en sierkunst letterlijk in beeld komen.

We houden van de schittering die ontstaat wanneer een festival veelkleurig en gelaagd wordt. Dit is de hele uitdaging van *the art of programming*. Het grootste oudemuziekfestival ter wereld wordt zo het tegendeel van een massaproduct. We hebben de ambitie om keer op keer een compleet herdacht evenement te presenteren, dat zo in elkaar is gezet dat de liefde voor het ambacht in alles voelbaar is. De keuze van het festivalbeeld en zijn afgeleiden, om maar iets te noemen, is meer dan een mooie strik: de vormgeving is inhoudelijk verankerd en ontstaat tijdens het programmeringsproces. De omvang van het Festival biedt de luxe om een complexere boodschap te formuleren, om meer interne tegenspraak te genereren en om meer detail te tonen. Kwantiteit wordt zo een factor van kwaliteit, zoals een foto met meer pixels ook kwalitatief een betere foto wordt.

Als we ons werk goed doen, lijkt geen festivaleditie op de vorige en op de volgende. Het belet evenwel niet dat we modulaire bouwstenen voor de komende jaren kunnen vastleggen.

- Het hoofdprogramma telt een 70-tal concerten van internationaal AAA-niveau. Er ligt een natuurlijk accent op middeleeuwen, renaissance en vroegbarok, maar een dogma is dit allerm minst. Hoogbarok heeft absoluut zijn plek, naast galante, klassieke, romantische en zelfs nieuw gecomponeerde muziek.
- De kwaliteit van het hoofdprogramma staat buiten kijf. We investeren daarbij in jonge musici en nieuwe ensembles, die we begeleiden tijdens meerjarige trajecten. Er is veel aandacht voor Nederlandse musici, maar protectionisme is er niet bij: het uitvoeringsniveau moet excellent zijn.
- Het hoofdprogramma zet expliciet in op uitbreiding en verdieping van repertoire, en op innovatie inzake uitvoeringspraktijk: het zijn de twee R&D-actieterreinen van het Festival.
- Elk jaar gaan we een bijzondere verbintenis aan met een *artist in residence*.
- Tijdens het gratis toegankelijke fringeprogramma (60 tot 80 concerten) speelt jong conservatoriumtalent uit Europa en daarbuiten. De fringe-ensembles worden gecoacht en ontmoeten elkaar. Al is de echte bonus hun vrije toegang tot alle festivalconcerten. Dat is waar de vonk overspringt en nieuwe ideeën, ook tussen musici van verschillende generaties, verspreid raken.
- Jonge klavecijnisten kunnen deelnemen aan de Piccola Accademia di Montisi, de belangrijkste internationale particuliere klavierschool, die om de twee jaar in Utrecht neerstrijkt.

- Het tweejaarlijkse Internationaal Van Wassenaer Concours is een volwaardig onderdeel van het Festival. We koppelen de wedstrijd aan het landelijke Seizoen. Betaalde speelkansen onder goede condities worden immers als belangrijker ervaren dan een geldprijs.
- Jaarlijks presenteert de Stichting voor Muziekhistorische Uitvoeringspraktijk (STIMU) een symposium op het snijvlak van fundamenteel en artistiek onderzoek.
- In festivalcentrum TivoliVredenburg komen horeca, kaartverkoop, hoofd- en randprogrammering samen. De andere concerten vinden plaats in de historische kerken of andere minder voorspelbare speelplekken in de binnenstad.
- Continu experiment met nieuwe concertformules hoort bij een festival. Vanaf 2017 zetten we in op doelgroepenmarketing met separate evenementen. Zo integreerden we de *Pieces of Tomorrow*-formule van TivoliVredenburg om hun jonge, eclectische (pop)muziekkliefhebbers met oude muziek te laten kennismaken.
- Het Beiaardfestival Oude Muziek, met een dagelijks recital en begeleide torenbezoeken, stelt de Hemony-beiaard (1664) van de Domtoren, ons vaste historische *instrument in residence*, centraal. Het betekent aantrekkingskracht voor buitenlandse gasten en laat ons toe om de soundtrack van de stad te bepalen en het Festival open te breken buiten de gangbare concertplekken.
- De Oude Muziek Markt, met instrumenten, boeken en partituren, is sinds de heropening van TivoliVredenburg weer erg drukbezocht.
- Elke festivalochtend biedt de Zomerschool plaats aan debatten, lezingen en *lecture-performances*: inhoudelijk sterk en toegankelijk.
- In reeksen zoals *het Laboratorium* en *What's New?* tonen we *work in progress*: het samengaan van onderzoek en creatieve processen in actie is buitengewoon inspirerend.
- We interageren intenser met amateurmusici die zelf willen (leren) musiceren met workshops en *scratches*. Hier gaat een deur open naar een andere en rijkere interactie met het publiek, en dat gaan we de komende jaren verder uitwerken.
- De beginnende bezoeker verkent met het format Handleiding Oude Muziek de wereld van de oude muziek, van het ene concert naar het volgende, onder begeleiding van een aanstekelijke professional en met een gezamenlijk diner als afsluiter.
- Los van het duidelijke accent op volwasseneneducatie, investeren we in voorstellingen en workshops voor kinderen. Uniek is het nieuwe vierjarige partnership met het educatie- en participatie project *Kinderen en Ouders Zingen* met Operamakers van Anthony Heidweiller in zes scholen van het primair onderwijs in Utrecht. De OOM adopteert daarbij een vakdocent, die zich specifiek op ons repertoire toelegt met kinderen en hun ouders. De resultaten worden geïntegreerd in het Festival Oude Muziek. De activiteiten kaderen binnen *Méér Muziek in de Klas* van OCW en de VandenEnde Foundation.
- Het uitgewerkte festivalboek bevat naast de programma's ook achtergrondartikelen en een cd van een van de festivalartiesten.
- Elk festivalthema geeft aanleiding tot videoproducties in de vorm van documentaires, interviews en concertregistraties voor eigen online gebruik en voor mediapartners.

2.2. Seizoen Oude Muziek

Het landelijke Seizoen Oude Muziek spreidt oude muziek over Nederland, het hele jaar door, en vervult daarmee een unieke functie in het bestel. We vinden het van groot belang dat er in Nederland een

gevarieerd oudemuziekaanbod van hoog niveau klinkt, in maar ook buiten de Randstad. De OOM is gelukkig niet de enige, maar wel een van de belangrijkste spelers om die opdracht invulling te geven. Het Seizoen wordt zo, als verlengstuk van het Festival Oude Muziek, ware Utrecht-export.

- Het bedrijfsmodel dat we hebben ontwikkeld is extreem kostenefficiënt. Het Seizoen bundelt concerten in tournees van een beperkt aantal ensembles die meerdere keren spelen in aaneengesloten periodes. Reis- en repetitiekosten worden afgeschreven over meerdere concerten, instrumentenhuur en productionele zorg zijn geconcentreerd.
- De OOM creëert een actief netwerk van partners in het hele land, met Utrecht als epicentrum.
- De Provincie Flevoland heeft de OOM de opdracht gegeven om tot en met 2019 ook daar het Seizoen uit te bouwen, in samenwerking met lokale partners. De achterliggende logica was expliciet om Utrechts prestige naar Flevoland te halen.
- Landelijke en regionale media hebben het Seizoen eindelijk ontdekt. Zin Magazine is mediapartner, we zijn kind aan huis bij de Radio 4-programma's Spiegelzaal, Licht op Vier en Opium, en landelijke en regionale kranten weten ons te vinden.
- Succesconcepten zoals de BachDag evolueren door. Met het Muziekgebouw aan 't IJ en TivoliVredenburg zetten we achtereenvolgens een Vivaldi-, een Purcell-, een Monteverdi-, en een Händel-Dag op. De formule combineert een groot avondconcert, een lezing, een scratch voor amateurmusici onder leiding van een professional en enkele kleinere bezette concerten.
- De winnaars van het Internationaal Van Wassenaer Concours krijgen een concerttournee aangeboden binnen het Seizoen.
- We hebben naast partners in België ook samenwerking met Italië en Frankrijk. De commissies die we rekenen helpen de overhead te betalen. Dit zijn de eerste stappen in de ontwikkeling van een Europees Seizoen Oude Muziek.
- In Utrecht zelf werken we samen met TivoliVredenburg en bieden we ook in eigen beheer een concertreeks aan.

3. Ondernemerschap

3.1. Financiering

Vanaf 2013 is de OOM aan de slag gegaan met een ambitieus bedrijfsmodel, met niet langer 1/3 maar 2/3 niet-structurele eigen inkomsten. De hertoetreding tot de BIS, met een hogere subsidiëring dan wat bij het FPK mogelijk is, moet – bij een constante investering van Gemeente en Provincie Utrecht – toelaten om de nieuwe doelen op een duurzamere manier te realiseren. Hier bovenop werven we extra inkomsten voor bijkomende (R&D)projecten, online-activiteiten en publicaties.

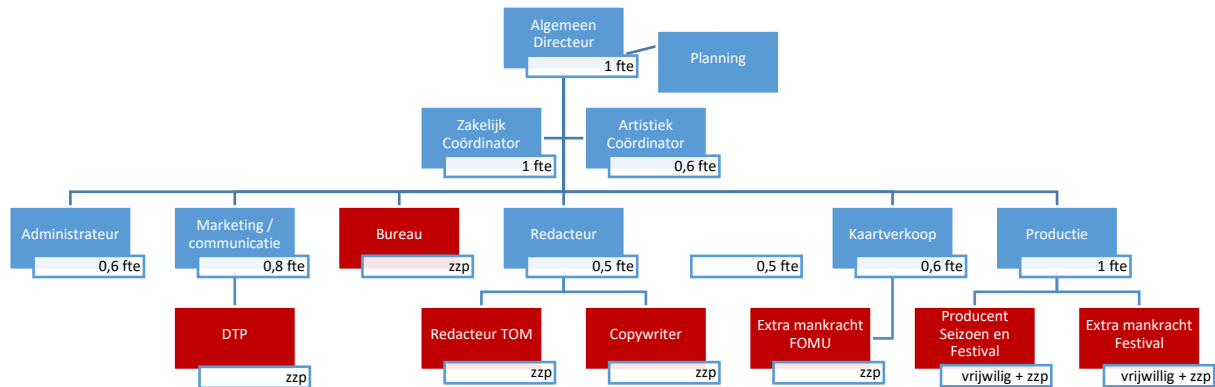
De toegangsprijzen voor het Festival blijven het onderwerp van constante monitoring. Voor sommige voorstellingen hanteren we gevoelig duurdere tickets, maar we streven ernaar om de prijzen zo democratisch mogelijk te houden, ook omdat we bezoekers meer dan één kaartje willen laten kopen.

De Stichting Vrienden Oude Muziek is goed uitgebouwd met een systeem van kortingen en voorrang bij kaartverkoop, aangevuld met extra's zoals een abonnement op het Tijdschrift Oude Muziek. De stichting moet € 200.000 per jaar genereren. Een meerjarige strategie voor uitbreiding van de ongeveer 4.000 donateurs staat in de steigers. Onze activiteiten op de legatenmarkt staan, logischerwijs, niet los van het vriendenbestand.

3.2. Organisatiemodel

De OOM heeft in zowel activiteiten als publieksbereik een enorme groei doorgemaakt, terwijl achter de schermen vooral is afgebouwd. Om de druk te verlichten is in 2015 al geherstructureerd met extra zakelijke ondersteuning. Ook voeren we flexibele schillen in. Mankracht wordt zo efficiënter ingezet en per project worden specialisten opgeroepen. De backoffice en de daarbij behorende systemen zijn onder de loep genomen, en verbeterd en geautomatiseerd waar nodig.

Vanaf 2016 werkt de OOM met onderstaand organigram. De blauwe velden staan voor de functies die het hele jaar door bemand worden, de rode velden zijn flexibele schil.

Verloning gebeurt met de loonschalen van de cao Vereniging Hogescholen als leidraad, en binnen de WNT-norm. In 2016 is een nieuw pensioencontract ingegaan.

3.3. Bestuurlijk model en codes

- In 2014 is de OOM overgestapt naar een bestuurlijk model met raad van toezicht.
- De Code Cultural Governance is de dagelijkse leidraad bij het bestuurlijke functioneren.
- De Code Culturele Diversiteit geniet onze aandacht: met een voorzitter met Surinaamse achtergrond, een Belgische directeur-bestuurder, een Amerikaanse artistiek coördinator en Vietnamese administrateur is de score binnen de ploeg buitengewoon hoog. Structurele aandacht voor een meer divers publieksbereik is een goede zaak. Het scholenproject met Operamakers en de jongerenactiviteiten met Who's Next?! in Almere tijdens het Seizoen zijn betekenisvolle stappen.
- Toegankelijkheid van onze publieksactiviteiten voor mensen met beperkingen is geborgd door de Agenda 22 van de Gemeente Utrecht.